

چکیده

مقدمه: سرطان پستان شایع ترین سرطان در زنان است و درصد قابل توجهی از مرگ و میرهای ناشی از سرطان ها را باعث می شود اگر غربالگری های لازم صورت پذیرد و بیماری سرطان به موقع تشخیص داده شود در بخش پیشگیری از بروز این بیماری موفق عمل شده است. این مطالعه با هدف تحلیل هزینه منفعت غربالگری سرطان پستان با استفاده از ماموگرافی از دیدگاه نظام سلامت ایران انجام شده است تا به سیاستگذاران نظام سلامت، جهت تدوین سیاست های کاربردی در حوزه تخصیص اعتبارات به بخش های ضروری و دارای اولویت در راستای غربالگری سرطان پستان، کمک نماید.

روش کار: این مطالعه به روش کمی و با استفاده از یکی از روش های ارزشیابی اقتصادی (هزینه-منفعت) انجام شده است. ماهیت پژوهش توسعه - کاربردی است زیرا نتایج آن می تواند در راستای تخصیص بهینه منابع به بخش های مختلف کمک کند. همچنین روش انجام آن توصیفی- تحلیل بوده است. جامعه پژوهش کلیه زنان بالای ۳۵ سال که دارای بیماری سرطان پستان بوده و در سال ۱۴۰۱ به مراکز درمانی شهر تهران مراجعه کرده اند حجم نمونه پژوهش حاضر برای چهار سطح غربالگری ۸۰۰ نفر می باشد که در هر سطح ۲۰۰ نفر مورد بررسی قرار گرفت. انجام تحقیق در سه مرحله صورت پذیرفت که شامل مرور نظام مند مطالعات جهت طراحی مدل تحلیل تصمیم، تعیین هزینه های مرتبط با فرآیند غربالگری و تعیین منافع حاصل از غربالگری بود. هزینه های مستقیم درمانی با بررسی صورتحساب بیماران محاسبه شد و متغیرهای توصیفی از طریق پرسشنامه و مصاحبه با بیماران مشخص گردید. با توجه به اینکه مطالعه از دیدگاه نظام سلامت بوده برای محاسبه منافع هزینه های صرفه جویی شده در سطوح بالای درمانی به عنوان منافع محاسبه و منظور گردید و در نهایت با توجه به سرانه هزینه ها و منافع برآورد شده، نسبت منفعت به هزینه و منفعت خالص محاسبه شد. از روش تحلیل حساسیت احتمالاتی برای تایید نتایج برآوردی استفاده گردید. محاسبات مربوط به هزینه ها و منافع در نرم افزار اکسل و تحلیل حساسیت با استفاده از نرم افزار Tree Age Pro 2020 انجام گردید.

یافته ها: بر اساس نتایج بدست آمده، میانگین هزینه های سرطان پستان برای هر نفر در سطح اول ۴۴۱ میلیون ریال، سطح دوم ۹۶۴ میلیون ریال، سطح سوم ۱،۷۶۵ میلیون ریال، سطح چهارم ۴،۶۵۸ میلیون ریال و در کل ۱،۹۵۷ میلیون ریال برآورد گردید. منافع حاصل از غربالگری در سطح اول به ازای هر نفر ۶،۷۲۰ میلیون ریال، سطح دوم ۶،۴۲۳ میلیون ریال، سطح سوم ۴،۶۵۸ میلیون ریال، سطح چهارم بدون منافع (صفر) و منافع کل ۴،۴۵۰ میلیون ریال محاسبه شد. منافع انجام غربالگری در سطح اول بیش از ۱۵ برابر هزینه ها، در سطح دوم ۶۶۵ برابر هزینه ها، در سطح سوم ۲۶۳ برابر هزینه ها، در سطح چهارم صفر و در سطح کلی ۲،۲۷ برابر هزینه ها بوده است. همچنین ارزش خالص فعلی اجرای این طرح در سطح اول ۱،۲۵۵،۸۰۲ میلیون

ریال، سطح دوم ۱۰۰۹۱،۷۲۱ میلیون ریال، سطح سوم ۵۷۸،۵۴۹ میلیون ریال، سطح چهارم منفی (۹۳۱،۶۱۴) میلیون ریال و در کل ۱،۹۹۴،۴۶۰ میلیون ریال است.

نتیجه‌گیری: بنابراین انجام غربالگری با استفاده از ماموگرافی در سطوح اول، دوم، سوم و کل دارای توجیه اقتصادی بوده و ضرورت انجام آن مورد تایید است. زیرا منافع آن بیش از هزینه‌های اجرای طرح می‌باشد ولی در سطح چهارم دارای توجیه اقتصادی نبوده و انجام آن ضرورتی ندارد.

کلید واژه: سرطان پستان، آزمایش غربالگری، ماموگرافی دیجیتال، ارزیابی اقتصادی، هزینه منفعت